

Magazyn Polskiej Akademii Nauk
nr 4 (24) 2010
kwartalnik
ISSN 1733-8662
nakład: 1900 egz.

Wydawca:

© Polska Akademia Nauk

adres wydawcy:

Polska Akademia Nauk
Biuro Upowszechniania
i Promocji Nauki
pl. Defilad 1, 00-901 Warszawa
e-mail: academia@pan.pl
www.academia.pan.pl

prenumerata:

academia.prenumerata@pan.pl

zespół redakcyjny:

Jan Strelau
redaktor naczelny

Patrycja Dołowy
zastępczyni redaktora naczelnego,
Nauki biomedyczne

Iwona Pijanowska
sekretarz redakcji

Anna Zawadzka
Nauki humanistyczne

Weronika Śliwa
Matematyka, Fizyka,
Chemia, Technika

Kinga Małecka
Nauki o Ziemi

Paweł Adamów
dyrektor artystyczny

Renata Modzelewska-Rewucka
redakcja językowa

Rada Naukowa:

przewodniczący:

Michał Kleiber

Prezes Polskiej Akademii Nauk

Andrzej Wiatrak

Wiesław Bogdanowicz

Jerzy Zabczyk

Andrzej Styczek

Zygmunt Reklewski

Jacek Zaremba

Jan Andrzej Ciołkosz

Publikacja dofinansowana przez
Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

DTP: Edit Sp. z o.o.

operator DTP: Magdalena Giera

Słońce nad Paryżem

Gdyby w ostatnich dniach lutego 1896 roku nad Paryżem świeciło słońce, Henri Becquerel potwierdziłby swoją fałszywą tezę, a odkrycia promieniotwórczości dokonałby może ktoś inny. Wcześniej, badając zupełnie inne zjawisko, Wilhelm Roentgen odkrył promienie X. Potem także przypadkiem zapomniano o promieniowaniu, aż pojawiła się Maria Skłodowska-Curie. Była uparta i wbrew wszystkim postanowiła sprawdzić rzecz z pozoru oczywistą. Ten przykład doskonale pokazuje, jak rozwijają się badania naukowe – twierdzi nasz rozmówca Profesor **Andrzej Kajetan Wróblewski**, wybitny fizyk i historyk nauki (str. 40). Warto przypomnieć politykom, że aby nauka mogła się rozwijać, konieczne jest finansowanie badań podstawowych. Mądrzy grantodawcy zdają sobie sprawę, że wielkie odkrycia biorą się z rzeczy niezaplanowanych – mówi Profesor.

Oczywiście, jak zauważył Pascal, przypadek sprzyja tylko **umyślnie przygotowanym** – o takich wybitnych odkrywcach piszemy na str. 28. Doskonale przygotowani współcześni polscy badacze przypadkiem odkryli **niezwykle kosmiczne cząsteczki** (str. 8).

Na przypadkowo zachowanych artefaktach często muszą opierać się w swych badaniach **historycy sztuki** (str. 36). A jak w naukach społecznych badać nie tyle przypadki konkretnych społeczeństw, ile prawidłowości **zjawisk społecznych**? Czy może w tym pomóc eksperyment? Zastanawiamy się nad tym na str. 12.

Jeśli przypadek, to oczywiście nie zabraknie ewolucji – na str. 20 piszemy o pewnym **spotkaniu bakterii i archeonów** – ani mutacji genetycznych (o anomaliach krwi mówi artykuł „Kłopoty z krwinką”, str. 34).

W numerze opisujemy też różne ciekawe przypadki: dawnego **wielokulturowego miasteczka** i jego pamięci badanej przez antropologów kultury (str. 4); **Obserwatorium Kosmicznego Herschela** – międzynarodowej misji naukowej, w której uczestniczy Polska (str. 24) czy **śląskich wulkanów** (str. 16). Na zakończenie Profesor **Jan Miodek** rozpatruje użycie słowa „przypadek” w języku polskim (str. 50).

Naszym Czytelnikom w roku Marii Skłodowskiej-Curie życzymy wielu owocnych przypadków i mądrych grantodawców.

redakcja ACADEMII

Abakany, rzeźby światowej sławy artystki Magdaleny Abakanowicz, stanęły wreszcie w Warszawie, gdzie rzeźbiarka mieszka i tworzy. Duża kompozycja przestrzenna „Rycerze króla Artura” składa się z czterech figur z celtyckich legend: Lancelota, Wizarda, Parsifala i Galahada. Wykonane z płytów stali nierdzewnej rzeźby powstały z myślą o Warszawie i jej staraniach o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury 2016